

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 6.

V Celovcu 15. aprila 1869.

Leto I.

Amerika,

ali

povsod dobro — doma najboljše.

(Povest za prosto ljudstvo; po poljščini predelal Andrejčekov Jože.)

VII. Valentin pripoveduje svoje dogodbe.

(Dalje.)

Župan Lazar je peljal vso množico na vrt, in koj po tem je prišel Valentin, da bi povedal svoje dogodbe; poprej pa je še pozdravil znance in zlahtnike. Potem se je vsedel na stol in začel tako-le svojo povest:

„Ko sem zapustil Tuhinj, prinesel mi je pismonos pismo od onega nesrečnega Štajerca, ki je nekdanj pri meni prenočil. Prosil me je, da ne bi zapuščal domovine, opisovaje mi, kako težavno je življenje na ptujem. Oni list me je tako prevzel, da bi bil rad dal polovico življenja, ko bi bilo mogoče, spremeniti okolščine in ostati doma. Bilo je že prepozno ostati doma, tudi me je bilo sram in sam nisem vedel, kaj bi počel. Se vé da bi bilo boljše, ko bi bil ostal.

Odpeljali smo se — in ko mi je zginil izpred oči Tuhinj, ko sem še samo zvonik naše cerkve videl, prešinila mi je srcé taka žalost, da ne morem povedati. Podoben sem bil umirajočemu, ki si je sam kriv smrti, ter se poslavljuje s svetom za vselej. In moja žena Neža, kako je tarnala in jokala! Zginil je slednjič tudi zvonik, le križ na vrhuncu se je še enkrat posvetil, obsijan od solnčnih žarkov, potem pa nisem več videl svoje prijazne vasice. —

V Celji smo sedli na železnico in šlo je dalje, da je kar migalo pred nami. Ali zdaj bil je še-le joh, ko smo prišli na Nemško. Nihče nas ni več pozdravil po slovenski, nikjer ni bilo nobene slovenske duše.

Slednjič smo prišli v Hamburg, in srečno smo se spravili na ladijo. Ker je bil dober veter, odrinili smo koj na morje. Zemlja nam je začela zginjati izpred oči, in potem nismo drugega videli, nego vodo krog in krog ter nad nami sinje nebo. Na ladiji ni bilo nikogar, ki bi bil znal slovenski in jaz sem le malo umel nemški.

Začela nas je napadati morska bolezen, namreč, človeku pridejo neke težave in jame se mu vrteti v glavi. Takova bolezen je jako nadležna. Razun tega nismo imeli nikakoršnega opravka, zatorej nam je začelo dolg čas prihajati, zlasti po domačem kraju.

Ko smo se že dolgo časa vozili, nastane huda burja. Ko sva se jaz in žena pogovarjala polna nepokojnosti in žalostnega predčutja, zaslišiva grozen krik na ladiji, in kmalo sva zvedela, da je ladija v strašnej nevarnosti. Vihar je prihajal vedno veči ter premetoval našo ladijo, kakor suh list. Oh to je bila strašna noč; še sedaj me mrz pre-trese, kedar se spomnim na to. Velikanski valovi, veči, nego naša cerkev, butali so ob ladijo, žugaje potopiti jo. Kmaló se je vzdignila, kakor bi hotela zleteti nad oblake, potem pa je zopet butnila navzdol skoraj na morska tla. Jarbole in vrvi so pokale in škripale,

voda se je valila skozi luknje v ladijo, in tu je bilo vse temno, strašno krog in krog, le ene zvezde ni bilo na nebu; blede luči v svetilnicah na ladiji pa so brlele, kakor sveče pri mrtvaškeji trugi. Brezupnost se je polastila mornarjev in popotnikov na ladiji — ruvali so si lasé, strašno kleli, le malo število jih je bilo, ki so molili in klicali Boga na pomoč. Jaz sem stal tiho, kot okamnjen, — moja Neža pa je klečala z malo Barbiko, najino hčerko, v koti in goreče molila. Tudi jaz sem jel moliti — vse molitve sem zmolil, ki sem jih znal iz glave. Priporočil sem dušo Bogu, kajti v kratkem času bi bilo lahko po življenji. Videl sem dobro, kako je telebil vihar nekoliko nezrečnih v morje, in tudi jaz sem pričakoval kaj takega vsaki čas. Ladijo je gnal vihar, da je letela, kakor tica pod nebom. Slednjič je nastal vesel krik, ker bila je že blizo suha zemlja; ali radost je bila kratka, kajti v tem hipu je butila ladja ob skalo, in od vseh strani je drla voda v njo, da se je jela topiti. Stopil sem k preljubej ženi, stisnil jej še zadnjikrat rokó, blagosloвила sva najino edino dete, in komaj sem izrekel le-te besede: „Ondi na unem svetu se zopet vidiva,“ jela se je že ladija pogrezati, in morski valovi so me obdali od vseh strani. „Jezus, Marija, sv. Jožef!“ kričal sem, „Bog nebeški reši me!“ in skušal sem sebe in svoje rešiti; pa žena in dete sta kmalo omagala.

Čudna je človeška natora. Večkrat sem si želel smrti; ko sem zapustil Tuhinj hotel sem se sam končati; ondi na morji pa, kjer je moje življenje že na lásu viselo, zbral sem vse moči, da bi se otel. Dolgo časa sem plaval, slednjič pa so jele moči omagovati, in videl sem, da se bliža zadnja ura. V tem strašnem trenutku, ko so me premetovali valovi sem ter tje, in mi je voda v nos, oči, ušesa in usta silila, zbral sem že enkrat vse duševne moči, zmolil „Oče naš“ in prosil Boga usmiljenja. „O moj Bog, moj Bog, hudo sem grešil, ali odpusti mi; ne pripusti, da bi umrl v morskih valovih brez svetih zakramentov, reši me Gospod! Storil sem obljubo, ako uidem smrti ter se vrnem v domovino, da pojdem peš na sv. Višarje, da se zahvalim Bogu za rešitev, in Mariji prečisti devici za njen priprošnjo. Potem se mi je stemnilo pred očmi, spomnil sem se še Tuhinja, naše cerkve, pokopališča, svoje žene in otroka, brata in sestre in slovenske zemlje, še enkrat sem se poslovil ž njimi, potem pe sem izgubil zavednost.

Tu je prenehal Valentin, poslušalci pa so neprenehoma na-nj zrlí, radovedni, kako da ni utonil v morskíh valovih.

„Kako je bilo pa potlej“, djali so nekteri nestrpljivo. „Koj, koj“, pravi Valentin, „le nekoliko potrpite. Oh kako strašna je bila ona noč, dokler bom živ je ne bom pozabil. Ko bi vi tukaj-le, ki hočete iti v Ameriko, si samo misliti mogli takov vihar, tako strašne valove, gotovo bi vas minilo vse veselje do Amerike, in raje bi živeli v siromaščini, nego samo eno tako noč prebili.

Kaj se je z menoj godilo, — ne vem, to vém, da sem se drugo jutro prebudil. Spravil sem se na noge, ter začel gledati na vse strani, pa kak prizor se je odprl mojim očém. Bil sem na skali, kamor so me vrgli valovi, pod menoj pa je bilo globoko morje. Solnce je priplavalo na nebo ter obsevalo morsko širjavo, kjer je valovje že večidel pojenjalo. Sem ter tje ob bregu sem videl trupla utoplencev in kose razbite ladije, jaz edini sem bil še živ. Pokleknil sem na skalo ter se zahvalil Bogu za ohranjenje življenja. Potem sem začel iskati med mrtvimi, če sta tudi moja žena in otrok med njimi, pa nisem ju našel. Mraz in glad sta me jela nadlegovati — ali krog mene ni bilo družega, nego gole skale. Jel sem se ozirati po morji, da bi zapazil kako ladijo, kar se slednjič prikažejo bela jadra in videl sem, da plava ladija proti moji strani. Ko se približa bregu, spustilo je nekoliko ljudi v morje velik čoln, in naglo so priveslali h kraju. Začel sem jih nagovarjati, in oni mene, pa nič se nismo razumeli. Pomignili so mi, naj se vsedem v čoln, in jaz nič hudega se ne nadjaje, bil sem koj pripravljen, in kmalo smo bili zopet na ladiji. Tu še-le sem spoznal, da sem prišel v slabe roke, bili so morski roparji, ki so ropali ladije in kupčevali z ljudmi. Vedeti morate, da v Ameriki, čeravno pravijo, da je ondi tolikanj prostosti, še gospodari sužnost, da prodajajo ljudje ljudi kakor živino. Sicer je prepovedano z ljudmi kupčevati, voziti jih iz ptujih krajev in jih potem prodajati, ali skrivaj se pa še vedno godi, saj veste, česa neki ne poskusijo ljudje zavoljo dobička. Največ so privažali in nakupovali zamorcev v Afriki, pa tudi če so kacega Evropejca dobili, so ga prodali.

Koj so me zvezali in vrgli v tesno luknjo, kjer je bilo že nekaj zamorcev. Bog zna, kaj sem ondi prestal. Vedno smo imeli roke in noge zvezane, le včasih so nam prijenjali, in to zaradi tega, da bi ne pomrli. Jedila smo imeli jako slaba in kaj malo, in vode tudi majhino merico, pa kakošne vode, smrdljive, kalne, že popolnoma tople, kajti na morji se ne dobi mrzle vode, ker morje je slano. Razun tega pa smo morali prebivati v temnej beznici z majhinim okencem na prosto. Ondi je bilo grozno tesno, soparno in smrdljivo, pri vsem tem pa se tudi nisem mogel z nobenim zamorcem nič pomeniti; tudi niso bili ti ljudje kristjanje, temuč nezabogi. Vedno se mi je zdelo, da sem v peklju, in oni zamorci so hudobe, zato ker sem povsod videl hudobo črno naslikano. Polastila se me je vročinska bolezen in sem večkrat hudo bledele. O kako sem si takrat smrti želel, kako mi je bilo žal, da nisem vtonil v morji! Vendar nisem obupal, potrpežljivo sem prenašal ta križ za kazen mojih grehov. O moj Bog, kolikokrat sem se spominjal Tubinja, onih časov, ko sem imel vsega dovolj, pa vendar nisem bil zadovoljen s tem, kar sem imel, ni se mi poljubilo ponižno in delavno živeti, zato sem sedaj po pravici trpel.

Vsak dan sem opravljal svojo molitev, in ne vém, če sem kedaj v cerkvi tako goreče molil, kakor v onej zaduhlej, temnej luknji, ker stara navada je že, da se ljudje v nesreči raje k Bogu obračajo, nego v sreči.

V nekih tednih smo prijadrili slednjič do subega in koj ondi se je začela razprodaja sužnjih. O Bog se usmili, kako grozno je bilo ondi! Uboge zamorce so spravili iz ladije, in kupci so jih ogledovali, kakor konje ali pa delavno živino. Večkrat so bili skupej mož, žena in otroci, moža so prodali posebej in otroke tudi posebej. Oh kakov krik in jok je bil ondi! Peklo

bi se bilo omečilo, ali kamenita, trdovratna srca razbojnikov se niso. Tudi mene so prodali in še prav dragó, kajti bil sem močen hrust, čeravno sem zaradi mnogega trpljenja zelo shujšal.

Kupil me je posestnik velike plantaže, to so taki ljudje, ki imajo mnogo poljá, veliko pobištva in celo reč sužnih. Ondi se prideluje drevesna volna, kava, sladkor in druge rastline. Takova posestva imenujejo se plantaže. Ne vém, kake vere je bil oni posestnik, najbrž nobene, kajti nikdar ni skrbel niti za izveličanje svoje, niti naših duš. Dve leti sem bil pri njem za sužnega, in ves ta čas nisem slišal le besedice po slovenski, nikdar nisem bil v cerkvi, svetih zakramentov nisem prejemal, a delati sem moral neprenehoma. Kot sužnemu se mi ni ravno hudó godilo, kajti kmalo me je izvolil za čuvaja drugim sužnim, in potem nisem imel več tako slabe hrane, tudi delati mi ni bilo treba več tako težko; ali kaj mi je vse to pomagalo, ker sem bil suženj! Ko bi ptič tudi zlato kletko imel, vendar si bo želel prostosti, in zakaj bi je človek ne, ker ga je ustvaril Bog za prostost, da jo ohrani in za-njo skerbi.

Živel sem tedaj mnogo dni v težkej sužnosti; s krvjo, potom in solzami sem močil vsak košček kruha. Oh kako mi je bilo dolg čas po slovenskej zemlji, kolikokrat sem želel biti samo en trenutek v slovenskej cerkvi — pa ni bilo mogoče! Kolikokrat mi je prišel na misel oni pogan Odisej, ki bi bil rad dal vse življenje, da bi bil le enkrat videl dim domačega ognjišča. Tudi jaz bi bil rad dal življenje, ko bi bil mogel biti samo enkrat v slovenskej cerkvi in prejeti svete zakramente.

Res težavno je življenje sužnega! Kako smo dolžni tedaj ljubiti naše božje nauke, ki nas jih je učil Jezus Kristus, ki zapoveduje ljubiti svojega bližnjega, kot brata, ne pa ga prodajati v sužnost. Kristjanstvo je odpravilo sužnost. O mojih dogodkih nimam mnogo več povedati le toliko povem, da sem se naučil samega dolzega časa angleški in zamorski.

Tako sem preživel dve ali tri leta, in ta čas, kakor sužnjemu, se mi ni ravno najhujše godilo; ali pozneje se je shujšal moj nesrečni stan. Naš gospodar je prodal posestvo s sužnimi vred drugemu; novi posestnik pa je bil grozno hud in neusmiljen človek, in kar je bilo še hujše, hotel me je pregovoriti, da bi zapustil svojo sveto vero. Jaz nisem hotel, in zategadel sem moral občutiti njegovo jezo. Oh preljudi moji sosedje, koliko sem moral jaz takrat pretrpeti! Najteža, najgrša opravila mi je nakladal. Če je solnce še tako hudo pripekalo, da so se mi skoraj možgani v glavi topili, moral sem na polje na težko delo, in če sem omágal, napletal me je hudobni gospodar, ali pa njegov nadzornik z bričem brez milosti, da je večkrat kri od mene curljala. Vendar nisem obupal; in če se me je včasih polastila grešna misel, da bi si življenje končal, molil sem goreče za odvernjenje takega djanja in podelitev moči, da bi mogel prenašati ta težavni križ. Večkrat sem si mislil: „To je zaslužena kazen za tvoje grehe, za neubogljivost zadnje volje predobrega očeta, za lehkomišelnost zapuščenje rojstnega kraja.“ Daroval sem Bogu svoje trpljenje, kot kazen za svoje pregrehe in dolgé, in Bog je bil tako usmiljen, da mi je dodelil moči pretrpeti vse britkosti.

Vendar ne vém, če ne bi bil slednjič popolnoma obupal, ker vedno hujše so z menoj ravnali; ali Bog mi je poslal pomoč v osebi krščanskega misijonarja, da sem se obtožil svojih grehov ter se popolnoma spravil z Bogom.

VIII. Valentin pripoveduje dalje.

Že tretje leto sem stokal v težke sužnosti pod onim neusmiljenim gospodarjem, in zdelo se mi je že, da ne bom mogel več prenašati strašnega ravnanja. Nekega dne me je oni gospodar neusmiljeno pretepel, da je kar kri curljala od mene, in ne pečaje se dalje za-me, pustil me je na polji na pol mrtvega.

Videl sem, da se že približuje moja zadnja ura, jel sem se pripravljati k smrti, in sem prosil Boga za odpuščenje grehov. Moči so me jele vedno bolj zapuščati — še nekaj časa in poginil bi bil revno ondi v daljnji Ameriki. „Bog usmili se me velicega grešnika in odpusti mi moje grehe, kakor tudi jaz odpuščam svojim sovražnikom — in vzemi me v svoje kraljestvo!“ molil sem na glas po slovenski, potem pa sem zatisnil oči, čakaje, da bi skoraj prišel smrtni angelj, da bi me vzal s tega sveta.

Na to začujem nedaleč korake in kmalo zaslišim glas: „Hvaljen bodi Jezus Kristus,“ a čeravno ni bilo po slovenski, vendar sem razumel, kajti vsakemu Slovencu znan je ta pozdrav. „Na veke Amen,“ odvrnil sem in odprl oči: Zagledal sem pred seboj katoliškega duhovna v belej opravi, in mislil sem na prvi mah, da stoji angelj Božji pred menoj:

In res je bil to angelj Božji, poslanec Gospodov; bil je to pobožen, svet mož, ki se je prostovoljno odpovedal vsemu, odpovedal se mirnemu življenju v milem kraju, da bi, kakor pravi učenec Kristusov, oznanjal sv. evangelijski poganskim narodom.

Tak pobožen duhovnik, pravi naslednik ss. apostolov, stal je pred menoj, da bi potolažil mojo onemoglo dušo, da bi mi na novo podelil upanje v Božjo milost, da bi me okrepčal s svetimi zakramenti.

Govoril je po hrvaški in jaz sem ga dobro razumel, ker je govoril počasi, razločno, razun tega pa je hrvaščina slovenščini zelo podobna. Prašal me je, kako mi je ime, od kod sem — in jaz sem mu vse natanko povedal. Najprej je ogledal moje rane, in potem mi je dal piti neka zdravila, ki jih je imel s seboj v popotnej torbi.

Mirno in potrpežljivo poslušaje moje dolgo pripovedanje, rekel mi je slednjič prijazno: „Nesrečni brat Slovenec! mnogo si pretrpel, trpiš in boš še trpel, ker hudo, zelo hudo si se pregrešil, storil si velik greh zoper svoj narod, ker si lehkomišlno zapustil rojstni kraj in nisi slušal zadnjih opominov umirajočega očeta. Bog naravnost ukazuje: „Spoštuj očeta in mater,“ ti pa si se dvojno pregrešil zoper to zapoved. Bog je navdihnil naša srca s sveto ljubeznijo do domovine, da smo jej dolžni kri in življenje darovati, tudi ne smemo nasproti ravnati Božji volji, svoj jezik in narod moramo ljubiti, kakor tudi domačo deželo in narodnost, sicer nas bode Bog hudó kaznoval. Kaj pa bi bilo, ko bi vsi po tvojem izgledu brez potrebe zapustili domovino, ter se preselili v Ameriko? Bog je pravičen sodnik, zatorej kaznuje grehe; ali Bog je tudi usmiljen oče, ki rad odpušča spokornim grešnikom, on noče smrti grešnikov, ampak da bi se poboljšal in živel. Torej se bo tudi tebe, slovenski brate, usmilil, ako spoznaš svoje grehe in se poboljšaš.“

„Ah za-me ni več usmiljenja,“ djal sem, „moji grehi so preveliki, nikdar ne morem zadostiti zanje.“

„Ne obupaj, ljuba duša,“ djal je na to duhovnik, „ko bi bili tvoji grehi rudeči ko škrlat, in črni ko oglje, vendar bo tvoja duša bela, ko sneg, ako se resnično poboljšaš in se obrneš k Bogu. Le spomni se neizmer-

nega usmiljenja Božjega, spomni se najboljšega očeta v nebesih, ki je tako milostljiv grečnikom, ki se spokoré, da se bolj raduje nad enim izmed njih, nego nad devet in devetdesetimi pravičnimi. Spomni se velike grešnice Magdalene, ki je dobila odpuščenje, spomni se Petra, ki je vendar, čeravno je trikrat zatajil Kristusa, dosegel čast, da mu je Izveličar sveta izročil svoje ovčice. In največi razbojnik na križu ni obupal — zatorej tudi ti nesrečna duša, slovenski brate, ne obupaj, temuč obrni se k Bogu, in jaz ti koj pomagam po svojej slabej moči h krasnemu deležu.“

Več se nisem mogel zdržati jokú, plakal sem, kot otrok, in te solzé, solzé tolažbe so zljajšale tako moje bolešno srce, kakor bi bil težek kamen zvalil ž njega. Ko sem se popolnoma zjokal, djal sem častitljivemu duhovniku: „Duhovni oče, povejte mi, kaj naj storim, da bi se spravil z Bogom, da bi zopet pridobil izgubljeno ljubezen.“

„Nič težavnega ni, kar moraš storiti: treba ti je očistiti vest z zakramentom sv. pokore in prejeti sv. obhajilo. Prej pa je treba poskrbeti, da dobiš kako pripravno stanovanje. Počakaj nekoliko tukaj, iti hočem k tvojemu gospodu, imam list do njega z mnogimi novicami, pri tej priliki pa bodem prosil za te, morda omečim z Božjo pomočjo njegovo trdovratno srce!“

Ošel je in kmalo se zopet vrnil z dvema zamorcema, ki sta me položila na nosilnice ter me nesla na dom mojega gospodarja. Sam ne bi bil mogel iti, tako sem bil slab.

(Dalje prihodnjič.)

Ne pozabi nikdar Boga!

(Priobčil D. T. T. v „Pučk. Prij.“)

O blaženi spomin na mladostna leta! Kako srčno veselje navdaja vsakega, ki je bil tako srečen, da jih je nedolžno in veselo preživel! Še v poznejših letih, v svoji sivej starosti se jih živo in s presrečnim veseljem spominja ter Boga hvali, da mu je tako srečo dal.

Tudi jaz se jih kar z velikim veseljem spominjam, in če so tudi že davno minula mladostna leta, s hvalničnim srcem hvalim ljubega Boga za-nje ter ga prosim, da bi me tudi zdaj ne zapustil. Ko me je véasih vse zapustilo, priporočal sem se njemu v tujem kraju, pred smrtnim orožjem, v nesreči in nevarnosti. On mi je vedno na strani stal in pomagal ter me krepčal, da nisem obnemogel. Nikdar ga nisem pozabil. Tako se še živo spominjam nekega dogodka, ki je v mojem sreču živo in trdno vero obudil v dobrotljivega Boga. Zapisati ga tu hočem vsem v živ spomin in zgled.

Moj oče so bili dober, pobožen pa tudi kaj oster mož. Joj nam otrokom, ako nismo molili, preden smo šli spat, in tako tudi zjutraj, ko smo vstali. Nekega dne me pošljejo, naj jim grem zmenjat bankovec za 10 gl. Vreme je bilo grdo, veter je bučal, kar je mogel, in tudi dež se je jel počasi v debelih kapljah izlivati. Jaz se podvizam in skočim v najbližnjo štacuno, in-tu, oh nesreče! — sežem po desetak v žep, ali bil je prazen in desetak zgubljen! O misli si zdaj, ljubi bralec! kaj me je doma čakalo. Strahú ves zmoečen dirjam po ulici tje in sem, ali zastonj; nikjer ni bilo ugledati mojega papirnatega denarja. V tem obupu se spomnim Boga ter zdihnem k njemu, rekoč: „O moj Bog, pomagaj mi, ker mi nihče drug ne more pomagati!“ S solznimi očmi in žalostnim srcem poklekem pred cerkve-

na vrata ter izmolim kratko pa srčno molitev. — Veter je med tem ponehal pihati in tudi nebo se je razvedrilo. Vstanem pa grem nekoliko korakov dalje; ali kaj ugledam? Glava so mi je od veselja zavrtela, glej, tam v kanalu je plaval izgubljeni papirnat deseták! Bilo mi je, kakor da bi bil ves preroben, srce se mi je umirilo in oprostilo vsakega strahu, ki me je že tako hudo obvel. Presrčno sem hvalil Boga, da me je tako čudno rešil. Zmenjal sem potem goldinarje ter jih izročil vesel očetu.

Vsak mi lahko na besedo verjame, da o tem čudnem dogodku nisem nikomur besedice znil. Zdaj mine nekoliko dni, kar na enkrat preplašena mati prileté in pravijo, da so v mojem žepu papirnat deseták našli! — Odkod? kako si ga dobil? vprašali so z enim glasom. Da sem bil zdaj v velikej zadregi, lahko si misli vsak, ali bilo je tudi meni vse — zastavica, in molčal sem. — Malo po malo pa se mi odpró oči. Spomnim se, da nisem v naglici in zmešnjavi tistega desetaka, ki sem ga od očeta prejel, v tistem žepu, kamor sem ga shranil bil, niti se spomnil niti ga iskal, in da je bil tisti, ki sem ga bil zmenil, povse kak drug deseták. — Oče naznanijo to brž gosposki, pa ker se za najdenega ni nikdo oglasil, dobil sem za te novce lepo novo obleko. Ne zabi tudi ti nikdar Boga!

J. B.

Svitaj se, beli dan!

(Narodna iz slov. bistriške okolice.)

Svitaj se, svitaj se, beli dan,
Da bi prišel naš Jezus skor k nam,
Z rožoj Marijoj precartanoj,
Svojoj preljuboj materjoj.

Tičice po luftu letajo,
Niže se na vej'ce vsedajo,
Žvrgolijo pesem jutranjo
Nam pa dobro jutro vošijo.

Rožice po travnikih rastejo,
Z juternoj rosjoj se zmipljejo;
Milo se oziraj, oj solnčice,
Da bi nam še jutre po lepše blo.

Ribice po morji plavajo,
Blize se kraja spravljajo,
Povzdigujejo kviško glavice,
Tako da bi nas pozdravljale.

Angeljci v nebesih pojejo,
Jezusa, Marijo hvalijo,
Hvalimo jih tudi tukaj mi,
Da bi enkrat z njim pastirci bli.

Zap. Dr. J. Vošnjak.

Srenja pod lipo.

Druga nedelja.

(Konec.)

Učitelj: In vendar kaj je bila prav za prav njihova hrana? Sama zelišča, rastline in pa sadje; zavživanje tolikanj okusnega mesa je bilo dovoljeno še le Noetu in njegovim potomcem po vesoljnem potopu, to je, kakih 1600 let po stvarjenji sveta. Noe je po vesoljnem potopu začel iznova zemljo obdelovati, zasadil je tudi vinograd, on je bil tedaj začetnik vinogradarstva. Bil je tedaj Noe kot poljedelec že veliko na boljsem, nego njegovi predniki; kajti jedel je že meso in pil okrepevalno vino, ktereга se neki dan, nepo-

znavši vinske moči, tako napije, da se je revež upijanil. Njegov vnuk Kam ga zasmehuje in Noe mu zažuga kazen ter ga obsodi v sužnost t. j. hlapčarstvo. Bil je tedaj Kam prvi hlapec in Nimrod, Noetov pravnuk, prvi lovec. Nimrod je bil pozneje prvi vladar babilonskega kraljestva; postavil je prvo redno državljanstvo in si je kot mogočen lovec na vso moč prizadeval, da se iztrebi divja zverina.

Preskočimo sedaj 10 Noetovih naslednikov in pogledimo, kako je stalo kmetijstvo za časa očaka Abrahama. „Ako greš ti na levo, grem jaz na desno“ reče Abraham svojemu bratrancu Lotu, ko so se jeli prepirati njuni hlapci zaradi pašnikov, iz česar zopet lahko sodimo, da je bila dežela, v kateri sta Abraham in Lot živela, na pašnikih zelo revna; kajti živež ni zadoščeval dvema čredama in nastali so prepiri, vsled katerih sta se morala sorodnika ločiti in se še celó po pašnikih svojih čred ravnati. A kmalo potem je moralo poljedelstvo vrlo dobro napredovati; ako preidemo namreč samo tri Abrahamove naslednike, imamo egiptovskega Jožefa pred seboj (kakih 2200 let pred Kristusovim rojstvom) in o tej dobi je bilo že žita v tolikej obilnosti, da ljudje niso vedeli, kam ž njim. Pa ne le v poljedelstvu, ampak tudi v drugem oziru se je v Egiptu kmalo potem velikanski napredek pokazal. Tako je namreč Izir (kakih 1960 let pred Kristusom) namesto vina vpeljal ol ali pivo. To se ve, da ni bilo ravno tako vkusno in krepčalno, kakor je dan danes pivo iz Kozlerjeve olarnice, ktereга se marsiktera merica dan na dan popije. Toda olarija ni nič kaj posebno napredovala, kajti za časa rimskega cesarja Julijana (leta 360 do 363 po Kristusovem rojstvu) se ta pijača ljudem še ni nič kaj posebno prikupavala. A vse drugače je napredovalo poljedelstvo, ki je bilo za časa cesarja Julijana v najlepšem cvetju, le škoda, da so temu napredku tedanje neprenehljive vojske, ki so deželo jako izbožale in izpile, mnogo opovir stavile. Rimljani so se morali v druge dežele naseljevati in tako so došli v petem stoletju tudi v podonavske pokrajine. Pravijo, da s bili ti kraji z velikim močvirjem in s temnimi, prav na gosto zaraščenimi gozdi na dolgo in široko prepreni. Zemlja je bila sploh močvirna, mrzla in zelo malo obdelana. Nemci se namreč prav nič niso brigali za poljedelstvo, ugajalo jim je le bolj prosto življenje, pohajali so po vsej deželi divjačino sledé.

Kako vse drugače je temu dan danes! Kamorkoli se ozremo, vidimo krasna in rodovitna polja, ki po manjši ali večji marljivosti naših kmetovalcev tudi manj ali bolj napredujejo. In napredek bode časoma čedalje večji, kolikor bolj se bomo ravnali po onih deželah, v katerih je kmetijstvo na najvišjo stopinjo napredka dospelo. Če tedaj želimo, da tudi mi Tihodolci za drugimi napredovalnimi narodi ne zaostanemo, ne smemo rok križema držati, marveč moramo vse svoje moči napeti, da dospemo tudi mi do onega kmetijskega blagostanja, s katerim se ponašajo že davno drugi nam bližnji ali daljni narodi. — „To bi bilo vse lepo in dobro, ako ne bi bilo treba delati in se potiti,“ bode marsikdo mislil, „toda delo! delo! in zopet delo! to je vendarle pretežavno in predolgočasno.“ Kdorkoli kaj tacega misli, zavrnem ga na one lepe kraje naše zemlje, kjer rastejo premnoga in različna žitna plemena v divjem stanju enako bohotnej travi, kjer je drevje polno sladkega sadja, kjer brezštevne divje živinske črede brez gospodarja druga drugo podé, kjer vroče solnce tako hudo pripeka, da ljudem ni treba zidati peči niti zimskega

stanovanja, kjer ljudje bivajo pod palmovimi šotori, nad katerimi je razpeto cvetoče sadonosno drevje in ktere kraje popotniki opisujejo, da so enaki raji, v katerem so živeli naši prvi starši. In kdo so prebivalci teh lepih in rodovitnih krajev? Bodi ga Boga milo! nesrečni divjaki so, ki pasejo lenobo in so na duhu in umu popolnoma otrpneli tako, da se v svojej obnaši prav malo odlikujejo od mutaste zverine. Glejte, to so prebivalci onih lepih, plodonosnih krajev, kjer ljudje ne orjejo niti sejejo, ne delajo niti žanjejo, ampak le — zavživajo.

Župan: To je pa res, kajti tudi jaz sem zapazil na svojem potovanju po daljnem svetu, da je kmetijstvo pri vsem svojem težavnem in trudapolnem delu vendar le največa sreča za človeštvo, in to ne le v materialnem, ampak tudi v duševnem oziru. Tako na primer sem zapazil, da le tisti narodi, ki se vrlo in marljivo pečajo s kmetijstvom, so tudi najbolj izobraženi na duhu, in vsestransko tako olikani, da se človek kar zavzemati mora. Iz tega je tedaj očitno, da pravo človeško blagostanje, kakor tudi dušno naobraženje zavisi le edino od pridnega in marljivega dela in truda.

Zapotnik: Jaz pa mislim, da poljedelstvo v starodavnej dobi, v kateri še ni bilo toliko ljudstva kot dan danes, tudi ni bilo ravno tolikanj potrebno, kakor v zdanjih časih, v katerih se je človeški ljud sila pomnožil, tedaj so tudi potrebe večje in zbog tega je treba, da zemlja in kmetija v večej meri živeža donaja, nego poprej.

Učitelj: In če so vendar ljudje, kakor sem ravno omenil, že v starodavnem času z velikim trudom in težavo delali, kolikanj bolj se moramo še le mi dela poprijeti in marljivo prevdarjati, kako si zboljšamo zemljišča in jim k večej rodovitosti pripomoremo; nam to opravilo tudi ni tako težavno, ker imamo obilo pripravnega in priročnega orodja, kterege je našim prededom povse primanjkovalo.

Župnik: In če bomo marljivo in nevtrudno delali, ne bomo si zboljšali le našega slabega stanja, marveč budili bomo tudi svojega duha, da se razvija, išče, presojuje, čedalje bolj izobražuje, in na tem izobraževalnem potu tudi neskončno modrega stvarnika moli in občuduje.

Učitelj: Poljedelstvo in živinoreja nam dajete skoraj vse, ali pa vsaj najpoglavitniše snovi, katerih zahtevajo različne človeške potrebščine; zaradi tega se pa tudi poljedelstvo in živinoreja povsod nahajate, kjerkoli ljudje v večem številu živé, delajo in tvorijo. Ko se je pozneje človeški rod po vsej zemlji čudovito razplodil in se v posamezne rodovine ali pa v narode razcepil, je kmalo poljedelstvo, kmalo živinoreja v napredku prevagovala, kakor je namreč krajevno razmerje ali pa posebna nagnjenost ljudstva do tega ali unega nanesla. Med tem ko so nekteri narodi bolj od živinske reje živeli, pitane črede gonili, pod zračnimi šotori prebivali in nekako bolj na potovanje in preseljevanje mislili, poprijeli so se drugi narodi, posebno taki, ki so se na enem ali drugem kraju popolnoma ustanovili, poljedelstva, s katerim so združili tudi živinorejo; stavili so si prebivališča in tako položili prvi temelj ali početek dušnemu naobraženju. Tako je bilo pred tisoč leti, in tako je še dan danes.

In kakor tedaj v starodavnih časih, tako je še dan danes poljedelstvo v zvezi živinorejo prvi in najsegurnej vir, iz kterege nam dohaja tolikanj potrebni živež in zaslužek; po vsej pravici smemo tedaj reči, da je poljedelstvo v zvezi z živinorejo glavni steber

vsega človeškega blagostanja. Lov in ribarija ste le za nekaj časa nepredovali, a to najbrže zaradi tega, ker se ž njima ni zamoglo obilo družin in to tudi ne za dalj časa preživljati; vrh tega je pa tudi ostajal človek, dokler se je ž njima pečal, le v nekakem prvotnem, bolj sirovem stanu. Nikoli pa niso mogle niti vojske, niti kake druge nezgode poljedelstva popolnoma zatreti. To se ve, da so silovite vojne, lakota, kuga in druge enake nezgode mnogo najlepših krajev naše zemlje popolnoma izljudile, cela kraljestva in mnogo omikanih narodov zatrlé, in na razvalinah nekdanje izomike se je pokazal prapor silovitega in grdega barbarstva! Toda komaj je prejšni prebivalec iz svojega skrivnega zavetja na žalostne in puste razvaline stopil, ali se pa kak drug narod nad enake pustinje preselil, bila mu je prva skrb: poljedelstvo. Naj je bilo ljudstvo podjarmljeno ali zmagovalno, to je bilo vse eno, polje, po katerem so konjska kopita neusmiljeno teptala, moralo se je na novo obdelovati, živinske črede na novo izrejevati, ako ni hotelo ljudstvo glada poginiti.

Hrastovšek: Jaz bi pa rad vedel, kedaj so neki druge obrtnije, s katerimi si dan danes tolikanj ljudi kruh služi, nastale, in so li tudi te toliko stare, kakor poljedelstvo in živinoreja.

Učitelj: Niso; kajti različna obrtništva so se pokazala še le tedaj, ko je človek na potu dušnega in telesnega naobraženja nove potreščine spoznaval, in da bi tem potrebščinam tudi ustrezal, začel je iz sirovega, še neobdelanega kmetijskega blagaraznovrstne reči izdelovati, ki so njegovim vsakdanjim zahtevam in potrebščinam čedalje bolj ugajale. Iz tega se lahko ume, da so nektera obrtništva starša mimo drugih, ki so je še le po potrebah v bolj poznej ali celo v najnovej dobi iznašli. Ker pa ravno poljedelstvo in živinoreja različnim obrtnijam potrebno tvarino podajate, iz ktere potem obrtniki človeškim potrebam primerno robe pripravljajo, je tedaj očitno, da poljedelstvo, živinoreja in obrtništvo eno v drugo segajo, in da so vse tri s kupčijstvom v nekež zelo ozkej in tesnej zvezi, v kateri ne le narodovo, marveč tudi splošno državno blagostanje vsestransko podpirajo in utrjujejo. Kupčija mora skrbeti, da se obrtniški izdelki in kmetijski ostanki ali presežki ugodno spečajo, in da se to različno blago tudi čez deželne meje koristno in vspešno razprodaja. Ta trojna ozka zveza se pa le tedaj lahko doseže, ako poljedelstvo, obrtništvo in kupčija druga drugo podpirajo, povsod čvrsto in krepko podporo najdejo, z eno besedo, ako v razvitku enakomerno napredujejo. To se vé, da država, ki se s poljedelstvom pridno in marljivo bavi in tudi kmetijstvo krepko podpira, svojemu blagostanju trdno neomajljivo stališče podstavlja; toda ako ne skrbi ob enem tudi za vspešno vporabljevanje in predelavo sirovega kmetijskega blaga po najboljšem obrtniškem potu, ako ne pospešuje zamenjave domačih pridelkov in umotvorov s tujimi izdelki, brez katerih često ne moremo izhajati, ostane vedno tujemu, inozemskemu davku podvržena, to je, naši lepi in gotovi novci bodo šli še vedno v vnanje, tuje dežele, da si oskrbimo našim zahtevam najpotrebnejših reči.

Župan: To vam pa prav rad verjamem, kajti ako bi bila ločitev države od vnanjih tujih krajev tudi mogoča, vse eno bi morala obrtnija in kupčija tudi v našej državi napredovati, kajti težko bi se dale one potrebščine, ki človeškej mehkužnosti in izobraženosti sploh služijo, in katerih se je človek dan danes že nekako popolnoma privadil, odpraviti; pa tudi obilica siro-

vega, neobdelanega blaga ne bi se mogla tako lahko vporabiti in spečati.

Kolar: Iz tega, kar ste nam povedali, gospod učitelj, prav lahko sprevidimo, da je poljedelstvo pravi živelj vsega ljudskega blagostanja in najpotrebniša podloga k materialnemu stanju in boljemu napredku bodisi ktere koli države.

Župnik: Zarad tega je pa treba, da se s poljedelstvom pridno in marljivo pečamo, da je tudi država po svojej zmožnosti podpira in, — da se vse opovire odpravijo, ki so bile dosti dolgo tej prevažnej panogi kmetijskega blagostanja na veliko škodo in zadržek.

Učitelj: In ako nam Bog ljubo zdravje podeli, razgovarjali se bomo prihodnjo nedeljo zopet na dalje o poljedelstvu, o katerem smo za danes z zgodovinsko črtico pričeli; Bog daj, da bi se zdravi in veseli zopet pod lipo sešli.

Sosedje: Bog daj! Bog daj!

I. Tomšič.

Skalni možiček.

Skalni možiček ali skalni petelin (*Rupicola elegans*) živi v južnej Ameriki, po guyanskih in braziljskih gozdih. Njegovo perje je jako krasno; zato ga pa tudi Indijani zelo preganjajo. Nekaj posebno zanimivega pri teh ptičih so njihovi plesi, ktere večkrat potniki opazujejo. Cvrče se jih zbere celo krdelo na kakem prostoru; tu populijo travo, razbrskajo zemljo ter razmetó s perutami vse smeti v kraj, da so tla popolnoma gladka. Eden ptičev vstopi se v sredo ter prične svoj ples, drugi pa stojé in čepé okrog ter gledajo kakor v kakem gledišču. — Ta krilati umetnik se razvira na vse mogočne viže; razprostira peroti, kima z glavo in šopiri rep v polokrogu, enako pavu. Potem se šeta po prostoru, brska s krepeljci perst ter poskakuje okrog. Kedar se naveliča, zažene nekak čuden glas, stopi z odra in koj ga nadomesti drugi izmed gledalcev. To se ponavlja po štiri in večkrat in vsak igralec korači možko z odra med svoje tovarše, kjer se zadovoljno vsede na kak grmič, ponašaje se s svojo umetnostjo. — Ko brž pa kaj zaslišijo, popusté svoje gledišče in sfrčé v goščavo.

Indijani se poskrijó za grmovje, kedar jih hočejo loviti, ter čakajo ondi s svojimi ostrupenimi puščicami, da se prične ples. Dokler se veselica popolnoma ne prične, dotle se tudi Indijanov nobeden ne gane, ker sicer bi ptiči odleteli. Po tem pa so v igro tako zamišljeni, da jih lovci lahko po več sto pobijejo, in vendar nobeden ne zapazi nevarnosti. Takrat se zberó večidel sami petelinčki ter si prizadevajo na vso moč, da bi eden drugega prekosili v igri in se tako prikupili putam, ki ponosno sedé na vejici in gledajo, kakó se snubači boré za njihno ljubezen. Se vé da se večkrat primeri, ki si je tako dolgo izbirala možá, mora odleteti sama, ako noče deliti enake osode s petelini.

J. P.

Gospodarske drobtine.

Kako mravlje od sadnih drevés odpraviti? Najbolje se je obnesel ta-le pripomoček, da se je namreč kolofonija (dobiva se po štacunah) z laškim oljem v ponvi na žerjavici raztopila. S to zmesjó, hitro

ko redka postane, namaže se drevesno deblo za dobra 2 čevlja nad zemljo in — mravelj kmalo ni več videti!

Netopirji prijatelji gospodarjem! Netopirji ali mračniki so edine živali, ki pokončujejo ponočne metulje, ki plodé gospodarjem tako zelo škodljive gosénice. Tedaj jih pa tudi ne gre preganjati in to naj bi si stari in mladi dobro zapomnili!

Pomoček zoper gosénice na zelji. Koroški vrtnar v Velikovecu, g. Juri Čuden, je našel po 28letnih izkušnjah, da so paradajzi med vrtnira sadežem nasejani najbolj varovali zelje gosénice, zato ker metulji paradajzinega duha ne morejo trpeti. Tudi uši, ki so na zelji, beže od te rastline.

Smešnice.

Kako jo skop kovač naleti! Nek zelo skop kovač je dajal svojemu mlademu pomagalecu malo hrane. Neki dan mu pri zajutreku celó reče: Francè! kaj pa bi bilo, ko bi koj zdaj tudi obedovala? Bova pa potem brez zapreke neprenehoma delati mogla. — Pomagalec v to privoli in kovačica prinese še malo hrane tudi za obed (južino). Ko to pospravita, pravi pomagalec: „E slišite, mojster! ali ne bi mogla tudi koj večerjati?“ Kovač, kaj pa da vesel, koj privoli. Ko tudi to mrvice pojesta, začne se pomagalec slačiti. „Francè! kaj pa delaš?“ vpraša ga kovač ves začuden. — „Mojster!“ odgovori mu pomagalec, „ali mar ne veste, da se gre po večerji koj spat?“ Res to pomagalec stori, gre ležat in še je drugi dan vstane.

Čuden zdravnik! V nekem mestu je živel zdravnik, ki je imel navado, da se je vsak večer vina precej dobro nasrkal. Nek večer ga pokličejo v takem stanju k bolniku. Ko pride do postelje bolnikove, hoče ga za žilo potipati, v naglosti pa namesto roke bolnikove zgrabi koj svojo in pazi, kako žila bije. Ko je nekaj minut tako svojo žilo držal, reče popolnoma mirno: Temu človeku družega ni, samo malo preveč se je napil!

P. Pr.

Ni ga doma. Enkrat gre Grega svojega prijatla Matija obiskat. Letá videvši Grega, da gre k njemu, reče svojej služabnici, da naj reče Gregu, da ga ni doma, — in tako se je tudi zgodilo. — Čez nekoliko dni gre Matija k Gregu. Ko pride do njegove hiše, zaupije Grega z okna: „Grega ni doma!“ Matija ves zavzet pravi na to: „Kako moreš vendar tako neumno govoriti?“ Grega mu pa odgovori: „Vidiš, prijatelj, če sem jaz moral tvojej služabnici verjeti, zakaj bi ti meni samemu ne verjel?“

Zastavice.

21. Ima spredaj in zadej usta, na sredi pa kamenje hrusta.

22. Luknjica pri luknjici, pa vendar vodo drži.

23. Poznaš ptico, ki sladi potico?

24. Poznaš ptičico, ki okoli cerkve leti in pravi: tu notri pa moje gori!

25. Po noči zija, po dnevi pa žlaplja.

Vganjka zastavic v 4 l. 16. Polž, ker same svojo hišo nosi; 17. Ker je brada blizo 20 let mlajša; 18. Rib; kamenje je pod vodo; 19. Ker same rasti nočejo; 20. In.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. 6. dan t. m. je zopet jel zborovati državni zbor na Dunaji. Prva važna razprava se je sukala o znanej poljske resoluciji, t. j. o sklepu, kterege je deželni zbor galicijski v pismu izročil državnemu zboru, in v kterem širje pravice ali večo avtonomijo zahteva za svojo deželo. Trdi se, da nekteri možjé pri vladi so pri volji na podlagi te resolucije pogoditi se s Poljaki, med temi da je tudi grof Beust, državni kancelar; drugi pa še nič slišati nočejo o tem. Bolj ko prvo se kaže drugo že iz prve debate državnega zbora, v kterej minister dr. Giskra izpodbija besede dr. Ziblikieviča. Konečna določba o resoluciji menda se preloži na poznejši čas in se zdaj reč opravi nekako po vrhu; toliko pa je že iz dosedanje obravnave razvidno, da se ne izteče Poljakom po godu. Zavržena je že prva točka in to je zelo poparilo narodnjake v Galiciji. Poljskim poslancem na Dunaj dohajajo iz domovine glasovi, naj poberó kopita in zapusté Beč, ako reč ostane tako neugodna. — Za poljsko resolucijo pride na vrsto postava o ljudskih šolah in prašanje o davkovske preuredbi. Zborovalo se bo neki do konca t. m. —

O premembi v ministerstvu in drugih enacih zadevah je bilo tudi mnogo govorjenja te dni. O tem se z Dunaja piše „Sl. Narodu“: „Veliko je bilo zadnje dni hrupa po dunajskih tistih zaradi neke razprtije med cislajtanskimi ministri in med Beustom in to gledé češke sprave. Državni kancelar grof Beust želi, da bi se ob enem s Poljaki tudi s Čehi pobotali in v našem ministerstvu sta to mnenje posebno zagovarjala grof Taaffe in minister Berger; ministra Giskra in Herbst pa nočeta kar nič slišati o spravi s Čehi, češ, da imajo vsi narodi dovolj porošstva za svoj narodni razvitek v decemberskej ustavi predlanskej. „Wien. Ztg.“ pa preklicuje vse govorice o tej razprtiji in kar se je pisarilo o iskanji novega prvosednika v ministerstvu. Kar je namreč odšel knez Karlos Auersperg, bil je grof Taaffe le začasni prvosednik in odstopi; nimajo pa še izbranega drugega, ali imenovanih je bilo ta čas več velikašev, vendar še ni nobeden pritrtil, da prevzame prvomestje. — Za gotovo se pripoveduje, da najpred se podá minister Berger v pokoj in sicer zavoljo bolehnosti. — 24. dan t. m. je dan ženitovanja presvitlega cesarja; pričakuje se, da o tej priliki pomilosté vse, ki so grešili v tiskovnih zadevah. Ob enem ali vse kmalo menda prejenja tudi izjemni stan na Češkem. — Proti koncu tega mesca se djansko vpeljejo porotne sodbe v tiskovnih zadevah, po več mestih že volijo može ter delajo druge potrebne priprave. Ogersko ministerstvo je zdaj dovolilo tudi Erdeljcem enake sodnije.

Volitve za ogerski državni zbor so končane. Deakova ali vladina stranka bode še imela večino, toda silno majhno. Huda bode levica ali nasprotna stranka in najizvrstniši govorniki so pri njej. Da ima vlada večino, izhaja iz sile, ki je bila pri volitvah. Njenih kandidatov ni volila prosta volja madjarskega naroda, marveč pogosto vse druga sredstva, kakor to dokazujejo nekteri listi. Zahtevanje ogerske levice pa, kakor se čuje, bode tako, da ne bode v zadrege spravljalo samo ogerske vlade, ampak vso Avstrijo. — V Pešti sestavljajo in razpošiljajo v druga mesta posebne sodnije, da bodo preiskavale in sodile tiste, ki so se vdeleževali tepežev pri volitvah. — Deželni zbor v Zagrebu že zboruje.

Nemško. V severno-nemškem parlamentu se pri-

pravlja če dalje večí upor. Naprednjaki hočejo večé pravice doseči za zbor ter imeti odgovorno ministerstvo. To se ve da Bismarku ni všeč in v to tudi ne dovoli. Piše se tudi, da bo zarad primanjkljaja (deficita) v denarstvenih zadevah brž ko ne treba novih davkov, razpišejo se pa, ko bi utegnila biti vojska. Pa saj enake prikazni imamo dan danes skoraj po vseh državah. — Prejšnji pruski poslanec na Dunaji, baron Werther, pride na svoje mesto nazaj.

Francosko. V pariškem postavodajnem zboru je spet govoril nekdanji minister in zgodovinar Thiers in vladi očital marsikaj. Minister Rouher mu je odgovarjal in pri tem povdarjal, kako potreben je mir, in trdil, da vlada ga ne izpodkopa, pač pa taki govorniki, ki pri tujem svetu jemljó domače zaupanje. — Prihodnjega mesca bodo tudi na Francoskem nove volitve. Le-té že zdaj neki glavo belijo Napoleonu.

Laško. 11. dan t. m. so v Rimu obhajali slovesnost, ktera je vsem katoličanom gotovo spomina vredna: sv. oče Pij IX. so peli svojo drugo ali zlato novo mašo. Mnogo tujcev od vseh strani je o tej priliki romalo v Rim; na potu tje izmed Jugoslovanov sta med drugimi tudi slavni vladika Strosmajer in korar Rački.

V Florenci so prav slovesno prejeli fml. Möringa in njemu na čast napravili veliko gostijo; zdaj se je že vrnil v Trst. — Laški kralj Viktor Emanuel je našemu cesarju poslal verižico (koljer) anunciatnega reda; Sonaz ima posel, da ga prinese na Dunaj. — V Neapolu so zasačili uporno društvo.

Angleško. Tisti možjé na Angleškem, ki imajo denarje posojene pri avstrijskej vladi, poslali so grofu Beustu pismo, v kterem tožijo, da se jim škoda godí po finančnih naredbah dunajske vlade. Razodevajo mu upanje, da se jim škoda povrne. — V parlamentu se te dni predloži državni proračun, v kterem pa se takrat tudi odkriva deficit.

Špansko. Začasna vlada v Madridu je še zmerom v zadregi, ker ne more dobiti kralja. Dom Fernando, potugalski, noče vlade prevzeti. Vojvoda Montpensier je v tacih okolnostih, da menda tudi ne bo nič ž njim. Ugibljejo še druge visoke osebe, ali o nobenej še ni nič dognanega in zbornica v Madridu ne vé, kam bi se obrnila. Sicer je zdaj po deželi bolj mirno, je pa vendar tudi v notranjem mnogo strank, ki so si hudo nasprotne.

Rusko. Ruski car je knezu črnogorskemu daroval meč, ki je zgodovinsko zelo imeniten. Na enej strani ima letnico 1313 v cirilici, na drugej strani tudi cirilski napis: „Da živet kralj.“ Imel ga je nekdanj srbski kralj Štefan Uroš II. V nesrečni bitki na Kosovem polji, ko je propala srbska svoboda, prišel je meč Turkom v roke in bil dolgo hranjen v Adrianopolu. Poznej so ga Rusi dobili v zmagavnej vojski in ga prinesli v Petrograd. Zdaj pa ga ima črnogorski knez in kdo vé, če se ne bo še maščeval nad Turki za nekdanjo nečast.

Ruski carevič Vladimir potuje po Evropi; nedavno je bil na Dunaj, zdaj je na Laškem.

Turčija in Grško. Iz Carigrada se naznanja, da Turčija pošlje vojno proti azijanskemu mestu Bagdadu, da se brani pred napadi od perzijske strani. Razen tega ima mnogo opraviti z otočani na Sporadih, dela jim silo ter je krivično in nepostavno zatira. Te dni so prišli v Atene poslanci s teh otokov prosit varstva in rešitve. Na Kreti pobirajo Turki orožje od kristjanov in sploh od vseh otočanov. Iz prva so menda mislili siloma to storiti. Po tem pa so je plačevali, da nekoliko

po lepše razoborožé ljudstvo. V Ameriki so naročili 150.000 pušk, znamenje, da Turčija ne misli mirovati. — Omer paša je s svojo vojno še zmerom v Tesaliji.

Oglasnik.

Družba sv. Mohora.

(Do 31. marca).

A. Gg. dosmrtni udje.

	gld.	kr.
314. Alojzi Cehnar, hišnik v Ptujem 1. pol (manjka vendar 50 kr.)	7	50
315. Janez Košir, kaplan v Rušah 1. pol	8	—
Farna šola v Rušah 2. pol	8	—

B. Gg. letni udje.

1. Jož. Mayčič, župnik pri sv. Tomažu	144	40
2. Matevž Čuden, dekan v Kapli	81	—
3. Dav. Trstenjak, župnik v Ponkvi	41	50
4. Lorenc Bergant, kapl. v Šmartnem pri Litiji	22	30
5. A. Kumar, kapl. v Mokronogu	6	—
6. Henrik Krizan, župnik v Št. Janžu	45	—
7. M. Kovačič, prof. bogoslovja v Mariboru	67	30
8. D. Grobelnik, župnik v Belihvodah	12	—
9. P. Pečnik, kapl. v Artičah	16	—
10. Janez Lijavnik, prošt in dekan v Doberli vesi	252	20
11. J. Budna, nadučitelj na Vranskem	14	—
12. M. Novak, kaplan v Škalah	24	—
13. J. Tomelj, kaplan v Hinjah	30	—
14. Janez Kovačič, dekan v Idriji	145	80
15. Pr. Remic, župnik v Loki	85	80
16. A. t. Strajnsak, kurat pri sv. Mihelu	45	—
17. J. Vogrič, dekan v Bovcu	99	62
18. E. Polak, dekan v Leskovcu	31	—
19. Dr. J. Vošnjak, prošt v Ptujem	307	30
20. Fr. Remeč, kooperator v Trstu	189	20
21. Lamb. Frčnik, župnik v Žabnicah	26	—
22. Ant. Kavčič, kaplan v slov. Bistrici	109	10
23. Jož. Bonner, dekan na Vrhniki	83	50
24. Janez Košir kaplan v Rušah	85	—
25. Val. Par, dekan v Marnbergu	40	—
26. J. Božič, duhoven v Kortah	12	—
27. Fr. Lorenčič, župnik pri Maljinedelji	71	50
28. Mat. Sila, kaplan na Občini	19	—
29. Andr. Juh, kaplan v Črnicah	30	40
30. Ant. Potočnik, fajmošter v Planini	62	80
31. Jož. Jeram, dekan v Cerknem	125	—
32. Bl. Artelj, župnik v Kranjski gori	23	—
33. J. Einspieler, fajm. v Šmarjeti	5	—
34. Drag. F. Ripšl, župnik v Loki	19	40
35. Juri Krizaj, fajm. v Starem trgu poleg Loža	68	—
36. Val. Mandelc, prof. v Karlovcu	7	50
37. L. Kramberger, župnik pri sv. Križu	17	—
38. Jož. Sinkovič, farman v Munah	24	—
39. M. Lapuh, kaplan v Kapelah	12	—
40. J. Pipan, vikar na Vojšci	9	95
41. F. Mihelač 3, kpl. J. Jalen 1, trg. J. Brinšek 1, vik. A. Znidarski 3, J. Oblak 1, M. Blaž 3, Ign. Krizaj 3, B. Oset 1, J. Mandelc in Torkar 2, kaplan Fr. Polc 2, M. Sivic 1, M. Einspieler in J. Bernik 2, farn. V. Plemelj 3, A. Žerjav 1, L. Has 1, uč. Fr. Grmič 1, uč. M. Zarnik 4, J. Vogrin 1, A. Božič 1, O. M. Senica, kap. 1, Dr. V. Janežič in lajtn. S. Janežič 2.	38	—

Vkup |2571| 7

Dopisovalnica.

A. Čgg. družnikom: Z današnjim dnem je potekel obrok pristopa v družbo sv. Mohora; okoli 20. t. m. se prične sestava imenika in vravnava razpošiljatve; potem se udje ne morejo več prejemati.

B. Č. gg. pisateljem: G. M. G. zdravn. v T. Rokopis je došel, kaj in kako z njim, o tem pozneje.

Č. gg. dopisnikom: g. J. B. v K. Lepo hvalo za poslane drobtine, prosimo večkrat kaj; g. J. K. kapl. v R. Slovar, kakor ga želite, mi ni znar; zaželenih bukev iz Belegrada nam ni mogoče dobiti; morda se obrnete do vredništva „Zukunft“ na Dunaju, zaželeno slovnico dobite; g. S. K. v B. Poslana povest je prav mična; škoda da je ne moremo porabiti; „Cvetje“ ne bo iz-

hajalo več, ko se roman „Cvet in Sad“ dokonča. Pri tej priloznosti si ne moremo kaj, da na bi vzeli v misel gradoglasne in neslovenske stave pomožnika za a deležnik sredi stavka; kdo govori: fantje igrali so na vrtu, vrata odprla so se široma i. t. d.; vsak pravi Slovenec poreče: fantje so igrali na vrtu, vrata so se odprla široma; čemu tedaj v pisavo s tako nerodnostjo. Druga je le tedaj, ko bi pomožnik stavek začenal; tedaj moramo reči: Slišal sem — Igrali so — ne pa: Sem slišal — So igrali i. t. d.; g. V. M. v K. Unkratna opomba velja Vam; slovnica pride v kratkem; obljuba jako draga; g. uč. Lavr. v Ribn. Kmalo se natisne; le večkrat kaj; g. A. P. v G. in J. Sk. v Mariboru Hvala; g. A. J. v L. Kmalo pride na vrsto.

Duhovske spremembe.

Krška škofija. Č. g. Kronik Jan. je dobil mestno faro Pliberk, pa se jej je zavoljo bolehnosti odpovedal, in Pliberk je razpisan do 22. maja; za provizorja gresta: Č. g. Ledvinko Alojz v Pliberk, in Maierhofer Juri v Kamp. Tudi č. g. Fik Franc se je odpovedal fari Mengiš v Ljublj. šk. — Faro Sveče (Weitschach) je dobil č. g. Steiner Mat.; č. g. Kikel Tom. je postal kanonik v Velikovcu. Prestavljeni so č. gg. kaplani: Leder Jan. v Pliberk, Sternad Jož. na Ručo, Globočnik Jan. v Labod, Rainer Jož. v mesto št. Lenart, Milar Anton na sv. Višarje, Stembou Martin v Černo. — Č. g. Wuzela pride za zač. beneficijata v Hüttenberg. V začasni pokoj se poda Pobožnik Fr. kaplan. — Umrla sta gg. O Fr. Scherer, spiritual pri jezuitih v št. Andrašu, in Kulnik Greg. fajm. v pokoji. R. I. P.

Lavantiška škofija. Č. g. Mart. Satler je postal fajmošter v Monspergu; čast. duh. [svetovaltva se je podelila č. gg.: Jož. Bosini, mestnemu fajmoštru v Slovenjem gradu, in Jož. Jeraju, k. v. dvornemu kaplanu in konz. tajniku. — Umrl je čast. g. Vinc. Novak, fajmošter v spodnji Polskavi. R. I. P.

Ljubljanska škofija. Č. g. Val. Ravnikarju, penzionistu v Ljublanj, je podeljen Ravbarjev beneficij pri stolni cerkvi. Čast. Jan. Klapšič, fajm. v Ovsišu, se podá v pokoj.

Goriška v. škofija. Prestavljeni so: V Št. Lovrenc g. Andr. Furlan iz Pieris-a; v Pieris pa g. Fr. Zängerle; v Nogarod g. Peter Fabris iz Muše.

Terzaška škofija. Čast. g. Tom. Thaler, duh. pom. pri sv. Antonu Pad. v Trstu, je postal fajmošter v Rojani; — č. g. Fr. Sitar se je podal v pokoj. — Umrl je preč. greč. g. Jož. Tóth, imen. opat pri sv. in Bath-Monostor-u. R. I. P.

Žitna cena.

V Gorici pokaznaniku, drugej povsod po merniku prerajtana)

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	54	4	40	3	90	3	50	2	50
Rež	3	39	2	80	2	58	2	50	—	—
Ječmen	3	30	2	50	—	—	3	—	1	65
Ajda	2	67	2	30	3	—	2	80	1	18
Turščica	2	52	2	90	2	70	2	10	1	40
Proso (Pšeno)	3	90	2	—	2	60	—	—	—	—
Oves	—	—	1	90	1	90	1	75	1	30
Krompir	—	—	1	50	—	95	1	25	—	—
Fižol	—	—	—	—	—	—	2	30	2	—

Kurzi na Dunaji 13. aprila.

5% metalike . 62 gld. 30 kr. Nadavek na srebro 122 gld. 65 kr.
Národno posojilo 70 „ 60 „ Cekini . . . . . 5 „ 86 „

Loterijne srečke.

V Trstu . 3. aprila 1869: 49, 68, 61, 36, 6
V Lincu . 3. „ 1869: 9, 14, 33, 28, 41
V Gradcu . 10. „ 1869: 79, 86, 26, 89, 13
Na Dunaju . 10. „ 1869: 30, 77, 18, 64, 35
Prihodnje srečkanje v Trstu in v Lincu bo 17. aprila, v Gradcu in na Dunaju 24. aprila.